

Lieta C-98/22**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2022. gada 14. februāris

Iesniedzējtiesa:

Cour d'appel de Paris (Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2022. gada 2. februāris

Prasītāja:

Eurelec Trading SCRL

Atbildētāji:

Ministre de l'Économie un des Finances

Scabel SA

Groupement d'Achat des Centres Édouard Leclerc (GALEC)

Association des Centres distributeurs Édouard Leclerc (ACDLEC)

Īss pamatlietas faktu un tiesvedības izklāsts

- 1 *Ministre de l'Économie un des Finances* [Francijas Ekonomikas un finanšu ministrs] pamatlietā vēršas pret divām Beļģijas sabiedrībām: saskaņā ar Beļģijas tiesībām dibinātu sabiedrību *Eurelec* ar juridisko adresi Briselē, kas ir Francijas grupas *Leclerc* un Vācijas grupas *Rewe* dibināts cenu apspriešanas un iepirkumu centrs, un saskaņā ar Beļģijas tiesībām dibinātu sabiedrību ar juridisko adresi Briselē, kas ir starpniece starp sabiedrību *Eurelec* un *Leclerc* grupas Francijas un Portugāles reģionālajiem iepirkumu centriem. Strīdā ir iesaistīti arī divi Francijas uzņēmumi: *Leclerc* grupas valsts iepirkumu centrs, kas apspriež ikgadējos pamatlīgumus ar Francijas piegādātājiem ("GALEC"), un izplatīšanas centru apvienība *E Leclerc* ("ACDLEC").

- 2 Pēc izmeklēšanas, kas veikta laikposmā no 2016. līdz 2018. gadam, Francijas Ekonomikas un finanšu ministrs (turpmāk tekstā – “ministrs”) pauda aizdomas par to, ka sabiedrība *Eurelec* Beļģijā veica, iespējams, konkurenci ierobežojošas darbības pret Francijā reģistrētiem piegādātājiem. Sabiedrības *Eurelec*, *Scabel*, *GALEC* un *ACDLEC* apstrīd tām inkriminētās darbības.
- 3 Ministrs cēla pret šīm sabiedrībām prasību *Tribunal de commerce de Paris* [Parīzes komerclietu tiesa], lūdzot it īpaši konstatēt, ka šo sabiedrību prakse noteikt piegādātājiem Beļģijas tiesību aktu piemērošanu līgumam, kas noslēgts ar mērķi, pirmkārt, liegt tiem priekšrocības, ko sniedz Francijas *Code de commerce* [Komerckodeksā] paredzētie sabiedriskās kārtības noteikumi, it īpaši tie, kas ļauj brīvi apspriest līgumu, pamatojoties uz piegādātāja vispārīgajiem pārdošanas noteikumiem, un, otrkārt, īstenojot plašā mērogā organizētus atbildes pasākumus, noteikt piegādātājiem spēcīgas “trīskāršās neto” cenas deflācijas par iepriekšējo gadu, neparedzot nekādu atlīdzību, rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos.
- 4 Ar 2021. gada 15. aprīļa spriedumu *Tribunal de commerce de Paris* atzina par pieņemamu, bet nepamatotu sabiedrību izvirzīto iebildi par jurisdikcijas neesamību. Tā noraidīja to lūgumus ierosināt prejudiciālu tiesvedību, lai interpretētu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2012, L 351, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – “Briseles Ia regula”). Tā atzina, ka tai ir jurisdikcija izskatīt lietu par Komerckodeksa L 442-6. panta (pašlaik L 442-11. pants) ievērošanu Francijas teritorijā, un norīkoja pusēm tiesas sēdi saistībā ar prasījumiem pēc būtības.
- 5 Ar 2021. gada 18. un 21. maija paziņojumiem sabiedrības *Scabel* un *Eurelec* iesniedza par šo spriedumu apelācijas sūdzību *Cour d’appel de Paris* [Parīzes apelācijas tiesa].
- 6 Tāpēc *Cour d’appel de Paris* (iesniedzējtiesa) ir jānoskaidro, vai Francijas tiesām ir jurisdikcija izskatīt prasību, ko cēlušas Francijas iestādes pret Beļģijā reģistrētām sabiedrībām, lūdzot atzīt, sodīt un izbeigt apgalvotās konkurenci ierobežojošas darbības, kas vērstas pret Francijā reģistrētiem piegādātājiem.

Galvenie pamatlietas pušu argumenti par ministra prasības civillietas un komerclietas raksturu Briseles Ia regulas izpratnē

- 7 Pēc *Eurelec* domām, ņemot vērā ministra prasības būtību un priekšmetu, kā arī viņa sniegtos pierādījumus šīs prasības pamatojumam, šī tiesvedība, iespējams, neietilpst Briseles Ia regulas piemērošanas jomā. Šajā ziņā tā atgādina, ka valsts tiesību norma, kas piemērojama lietas izskatīšanai pēc būtības, pat ja tā tiek kvalificēta kā prevalējoša imperatīva norma, nevar pamatot Francijas tiesu starptautisko jurisdikciju.

- 8 Sabiedrības *Eurelec* un *Scabel* apgalvo, ka jēdzienu “civillietas un komerclietas” Briseles Ia regulas 1. panta izpratnē nevar interpretēt, atsaucoties uz dalībvalsts tiesību aktiem, un norāda, ka, ņemot vērā ministra celtās prasības būtību un priekšmetu, ar to tiek īstenotas valsts varas prerogatīvas, kas izpaužas kā tādu pilnvaru īstenošana, kuras ir plašākas salīdzinājumā ar vispārējo tiesību normu noteikumiem, kas piemērojami attiecībās starp privātpersonām, tādējādi tiesvedība neietilpst civillietu un komerclietu jomā.
- 9 Pēc to domām, civiltiesiskā naudas soda uzlikšanu nedrīkst jaukt ar privātpersonām piešķirto prerogatīvu pieprasīt tām tieši nodarītā kaitējuma atlīdzību, un ministrs izmanto pierādījumus, kas iegūti, izmantojot valsts varas prerogatīvu, izskatāmajā lietā veicot *ACDLEC* un *GALEC* telpu apmeklējumus un dokumentu izņemšanu saskaņā ar Komerckodeksa L 450-4. pantu, savukārt procesuālās iespējas, kas piedāvātas privātpersonām *Code de procédure civile* [Civilprocesa] 145. pantā, nav pielīdzināmas valsts varai piešķirtajām izmeklēšanas pilnvarām. Šajā ziņā tās apgalvo, ka ikviena fiziska vai juridiska persona, pat publisko tiesību subjekts, var celt prasību saskaņā ar Civilprocesa 145. pantu, taču Komerckodeksa L 450-4. pantā tas tā nav. Turklāt iebildumu celšana pret pierādījumu savākšanas pasākumu *in futurum*, kas noteikts, pamatojoties uz Civilprocesa 145. pantu, nav uzskatāma par noziedzīgu nodarījumu, savukārt ikviens iebildums pret Ekonomikas un finanšu ministrijas Konkurences, patērētāju tiesību un krāpšanas novēršanas ģenerāldirektorāta veiktajiem apmeklējumiem un dokumentu izņemšanu ir pret izmeklēšanu vērsts noziedzīgs nodarījums (Komerckodeksa L 540-8. pants).
- 10 Sabiedrība *Eurelec* arī atgādina, ka *Cour de cassation* [Kasācijas tiesa] 2016. gada 6. jūlija spriedumā Nr. 15-21.811 lēma, ka ministra prasība, ņemot vērā tās būtību un priekšmetu, ir viena no ministram rezervētajām valsts varas prerogatīvām.
- 11 Pēc ministra domām, tā kā viņa prasījumi ietilpst Briseles Ia regulas materiālajā piemērošanas jomā un tā kā, ņemot vērā 2020. gada 16. jūlija spriedumā *Movic* u.c. (C-73/19, EU:C:2020:568) sniegtās atbildes, nerodas nekādas grūtības sniegt interpretāciju vai pamatotas šaubas, kas attaisno prejudiciāla jautājuma uzdošanu, viņš uzskata, ka interese iesniegt šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu nav pierādīta, un ārvalstu tiesa neiegūtu jurisdikciju apgalvotās minētās regulas nepiemērojamības dēļ.
- 12 Ministrs apgalvo, ka “vispārējo interešu aizsardzību nedrīkst jaukt ar valsts varas prerogatīvu īstenošanu”, kā to norādīja Tiesa 2020. gada 16. jūlija spriedumā *Movic* u.c. (C-73/19, EU:C:2020:568), ka Komerckodeksa L 442-6. panta I daļas 2. punkta noteikumiem ir imperatīvs raksturs, lai nodrošinātu Francijas ekonomiskās sabiedriskās kārtības aizsardzību, un ka viņš ceļ prasību vispārējo interešu aizstāvībai, lai panāktu civiltiesiska naudas soda piespriešanu. Viņaprāt, tā kā viņa prasības mērķis ir aizstāvēt Francijas ekonomisko sabiedrisko kārtību, ir likumsakarīgi, ka šīs prasības izskatīšana tiek rezervēta Francijas tiesai, kā to norādīja *Cour de cassation* iepriekš minētajā 2016. gada 6. jūlija spriedumā.

- 13 Viņš uzskata, ka viņa izmeklēšanas pilnvaru izmantošanā ir jānošķir izmeklēšanas stadija un tiesvedība, un apgalvo, ka Briseles Ia regulas piemērojamības kritērijs ir šo pierādījumu faktiskā izmantošana un nevis to savākšanas veids. Šajā ziņā viņš atsaucas uz ģenerālvokāta M. Špunara [*M. Szpunar*] secinājumiem lietā *Movic* u.c. (C-73/19, EU:C:2020:297, 59. punkts), piebilstot, ka lietā *Movic* tas, ka valsts uzraudzības iestādes īstenoja izmeklēšanas pilnvaras ar mērķi iegūt pierādījumus, lai pamatotu savu prasību tiesā, neliedza piemērot Briseles Ia regulu. Viņš norāda, ka tiesa, kas lēma par šiem pierādījumiem, nekad nav atzinusi savas jurisdikcijas neesamību, pat tad, ja bija iesaistītas ārvalstu sabiedrības tādas lietās kā *Apple*, *Expédia* vai *Booking*, un nebūtu konsekventi mainīt regulas piemērošanu atkarībā no pierādījumu veida.

Visbeidzot viņš piebilst, ka viņa prasību raksturo vienlīdzīgas attiecības ar atbildētājiem, jo uz tiem attiecas Civilprocesa kodeksa normas, kas piemērojamas visām tiesvedībā iesaistītajām pusēm, un visas tajās paredzētās garantijas, un ka pārkāpuma kvalificēšana un attiecīgā gadījumā piemērotais sods ir pakļauti tiesu, kurās celta prasība, suverēnam vērtējumam.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 14 Ministrs savu prasību pamato ar Francijas Komerckodeksa L 442-6. panta I daļas 2. punktu tā Komerckodeksa redakcijā, kas bija spēkā pirms *Ordonnance no 2019-359 du 24 avril 2019 portant refonte du titre IV du livre IV du code de commerce* [2019. gada 24. aprīļa Rīkojuma Nr. 2019-359, ar ko groza Komerckodeksa IV grāmatas IV sadaļu] izdošanas, ar kura 2. pantu minētie noteikumi tika aizstāti ar tā paša kodeksa L 442-1. panta I daļas noteikumiem.
- 15 (Bijušajā) L 442-6. pantā ir noteikts: “I. Ikvienam ražotājam, komersantam, rūpniekam vai profesiju reģistrā reģistrētai personai iestājas atbildība un rodas pienākums atlīdzināt radītus zaudējumus, ja tas:

“[..]

2. uzliek vai mēģina uzlikt darījumu partnerim saistības, kas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos.

[..]

III. – Prasību kompetentajā civillietu vai komerclietu tiesā var celt jebkura persona, kura var pierādīt likumīgu interesi, prokurors, Ekonomikas ministrs vai Konkurences iestādes priekšsēdētājs, ja tas saistībā ar savā kompetencē esošajām lietām konstatē šajā pantā minēto praksi.

[..]”

- 16 Apsūdzētās sabiedrības apstrīd Francijas tiesas jurisdikciju izskatīt ministra prasību, kas celta pret divām saskaņā ar Beļģijas tiesībām dibinātām sabiedrībām.

Tādējādi šajā lietā ir jānoskaidro, vai dalībvalsts tiesai ir jurisdikcija izskatīt tādu prasību, ko šīs valsts iestādes cēlušas pret citā dalībvalstī reģistrētām sabiedrībām, lūdzot atzīt, sodīt un izbeigt apgalvotās konkurenci ierobežojošas darbības pret piegādātājiem, kas reģistrēti [attiecinājā] dalībvalstī – izskatāmajā lietā Francijā.

- 17 Vai Briseles Ia regula, kuras 1. panta 1. punktā ir noteikts, ka “šo regulu piemēro civillietās un komerclietās neatkarīgi no tiesas būtības. Tā neattiecas jo īpaši uz nodokļu, muitas vai administratīvajām lietām vai uz valsts atbildību par darbību un bezdarbību, īstenojot valsts varu (*acta iure imperii*)”, ir piemērojama?
- 18 Tiesa (spriedums, 2020. gada 16. jūlijs, *Movic* u.c., C-73/19, EU:C:2020:568) ir nospriedusi, ka Briseles Ia regulas 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā ietvertajā jēdzienā “civillietas un komerclietas” ietilpst strīds starp vienas dalībvalsts iestādēm un citā dalībvalstī reģistrētiem profesionāļiem, kurā šīs iestādes galvenokārt lūdz, lai tiktu konstatēta tādu pārkāpumu esamība, ko veido iespējami prettiesiska negodīga komercprakse, un tiktu uzdots no tās atturēties, kā arī pakārtoti – lai tiktu uzdots veikt publicēšanas pasākumus un par konstatētajiem pārkāpumiem tiktu piemērota kavējuma nauda.
- 19 Spriedumā *Movic* Tiesa norāda:
- 33. punktā, ka jēdziens “civillietas un komerclietas” ir jāuzskata par autonomu jēdzienu, kas jāinterpretē, atsaucoties, pirmkārt, uz minētās regulas mērķiem un sistēmu un, otrkārt, uz vispārējiem principiem, kuri izriet no visu valstu tiesību sistēmām;
  - 34. punktā, ka vajadzība nodrošināt pienācīgu iekšējā tirgus darbību un tiesvedības saskaņotas norises interesēs izvairīties no tā, ka dalībvalstīs tiek pieņemti savstarpēji nesaderīgi nolēmumi, liek veikt plašu jēdziena “civillietas un komerclietas” interpretāciju;
  - 35. punktā, ka tā ir vairākkārt spriedusi, ka, lai gan noteiktas tiesvedības starp valsts iestādi un privāttiesību subjektu var ietilpt Briseles Ia regulas piemērošanas jomā, tas tā nav gadījumā, ja valsts iestāde rīkojas, īstenojot valsts varu;
  - 36. punktā, ka, ja kāds lietas dalībnieks īsteno publisko varu, izmantojot plašākas pilnvaras salīdzinājumā ar tiesību normām, kas piemērojamas attiecībām starp privātpersonām, tas izslēdz šādu lietu no “civillietu un komerclietu” kategorijas Briseles Ia regulas 1. panta 1. punkta izpratnē;
  - 37. punktā, ka, lai noteiktu, vai lieta ietilpst jēdzienā “civillietas un komerclietas” Briseles Ia regulas 1. panta 1. punkta izpratnē un līdz ar to šīs regulas piemērošanas jomā, ir jāidentificē tiesiskās attiecības, kas pastāv starp lietas dalībniekiem, un strīda priekšmets vai arī alternatīvi ir jāizvērtē celtās prasības pamats un tās celšanas kārtība;

- 57. punktā, ka tikai tad, ja, izmantojot noteiktus pierādījumus, valsts iestāde konkrēti neatrodas tādā pašā situācijā kā privāto tiesību persona analogā lietā, būtu jāuzskata, ka šāda iestāde šajā gadījumā ir izmantojusi valsts varas prerogatīvas;
  - 59. punktā, ka no Tiesas rīcībā esošās informācijas neizriet, ka tiesvedībā iesniedzējtiesā Beļģijas iestādes būtu jebkādā veidā izmantojušas pierādījumus, kas būtu iegūti, izmantojot to valsts varas prerogatīvas, un tas vajadzības gadījumā ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.
- 20 Iesniedzējtiesa jautā, vai šajā spriedumā sniegto risinājumu var attiecināt uz ministra prasību par būtisku nelīdzsvarotību, kas ir celta ar mērķi konstatēt konkurenci ierobežojošas prakses esamību. Tā uzskata, ka, lai atbildētu uz šo jautājumu, prasība, ko ministrs cēlis it īpaši pret divām saskaņā ar Beļģijas tiesībām dibinātajām sabiedrībām, ir jāpārbauda atbilstoši Francijas tiesību sistēmai.
  - 21 Saskaņā ar Komerckodeksa (bijušo) L 442-6. pantu, lai gan cietušais var celt prasību, lūdzot atlīdzināt ar attiecīgo darbību radīto kaitējumu un izbeigt praksi, vai prasību atzīt noteikuma spēkā neesamību, tikai ministrs un prokurors var pieprasīt piespriest šo darbību veicējam civiltiesisku naudas sodu.
  - 22 Līdzās tam, ka ministram, rīkojoties vispārējo interešu vārdā, nav jāpamato sava interese celt prasību un saskaņā ar iepriekš minēto *Cour de cassation* 2016. gada 6. jūlija spriedumu tas var celt prasību, kas ir kvalificēta kā autonoma, viņš arī var izmantot savas izmeklēšanas prerogatīvas.
  - 23 Izskatāmajā lietā ministrs sniedz pierādījumus, kurus viņš ieguvis *ACDLEC* un *GALEC* telpās saskaņā ar Komerckodeksa L 450-4. panta noteikumiem, saskaņā ar kuriem viņš var norīkot šim nolūkam pilnvarotus Konkurences iestādes darbiniekus apmeklēt jebkuru vietu, kā arī izņemt dokumentus un informācijas nesējus. Tomēr šādi savāktajiem pierādījumiem civillietu tiesā ir piemērojams sacīkstes princips.
  - 24 Salīdzinājumam, pierādījumu iegūšanā privātpersonām nav šādu prerogatīvu, bet saskaņā ar Civilprocesa 145. pantu pēc jebkuras fiziskas vai juridiskas personas, pat publisko tiesību subjekta, pieprasījuma var tikt noteikti tādi pierādījumu savākšanas pasākumi *in futurum* kā rīkojums iesniegt dokumentus, ekspertīzes veikšana, apķīlāšana, ko veic tiesas izpildītājs. Šos pierādīšanas pasākumus var noteikt pēc pieprasījuma, proti, nepiemērojot sacīkstes principu, ja vien tiek pierādīta nepieciešamība.
  - 25 Turklāt iebilde pret izmeklēšanas pasākumu *in futurum*, kas noteikts, pamatojoties uz Civilprocesa 145. pantu, nav uzskatāma par noziedzīgu nodarījumu, savukārt jebkāda iebilde pret pilnvaroto ierēdņu apmeklējumiem un dokumentu izņemšanu ir pret izmeklēšanu vērsts noziedzīgs nodarījums.

- 26 Tādējādi iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai tādā gadījumā kā izskatāmajā lietā, ja ministrs izmanto savas īpašās izmeklēšanas pilnvaras, lai konstatētu tādas prakses esamību, kas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, un lūdz tiesu piespriest par to civiltiesisko naudas sodu, viņš, ceļot prasību, izmanto valsts varas prerogatīvu, kas [šo prasību] var izslēgt no Briseles Ia regulas piemērošanas jomas, jo tā neietilpst civillietu un komerclietu jomā.
- 27 Tādējādi, ņemot vērā ministra prasības īpašo raksturu Francijas tiesību sistēmā, rodas pamatotas šaubas, vai tāda prasība, ko izskatāmajā lietā cēlis ministrs, ietilpst Briseles Ia regulas, kas piemērojama “civillietās un komerclietās”, materiālajā piemērošanas jomā, un tās var attaisnot lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanu saskaņā ar LESD 267. pantu.
- 28 Iesniedzējtiesa aptur tiesvedību un uzdod Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1215/2012 (2012. gada 12. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 1. panta 1. punktā definētā “civillietu un komerclietu” joma ir jāinterpretē tādējādi, ka tā aptver prasību – un tās rezultātā pieņemtu tiesas nolēmumu –, (i) ko pret Beļģijas sabiedrību cēlis Francijas Ekonomikas un finanšu ministrs saskaņā ar Francijas Komerckodeksa (bijušo) L 442-6. panta I daļas 2. punktu (ii) ar mērķi konstatēt un izbeigt konkurenci ierobežojošu praksi un piespriest apgalvotajam šīs prakses īstenotājam civiltiesisko naudas sodu, (iii) pamatojoties uz pierādījumiem, kas iegūti, izmantojot ministra īpašās izmeklēšanas pilnvaras?”